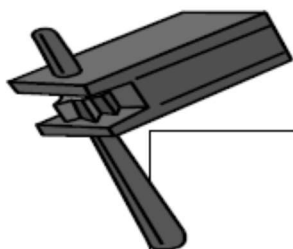
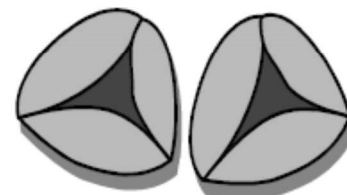

פורים – תכנית הוראה

חוויה

מסר

ידע בשילוב הוראת אסטרטגיות

לאילו מדמויות המגילה היית מתחפש ומדוע?

1. התחפשתי ל... או הייתי מתחפש ל...
כי .....
2. משלוח-מנות הדדי.
3. משלוח-מנות לנזקקים.

1. ניסיון להשמדת העם היהודי
והדרך להצלתו.

2. ההבדל בין הניסיון להשמדה
בחנוכה לזה שבפורים.

אופי ניסיון ההשמדה ודרך ציון
החג.

חנוכה – השמדה רוחנית –

הדלקת נרות (מאפיין רוחני).

פורים – השמדה פיזית –

התהוללות ושתייה עד לשוכרה
(מאפיין גשמי).

המקור

מגילת אסתר.

1. הכרת התוכן – רצף אירועים.
2. אפיון דמויות – עפ"י תבחינים.
3. מבנה הסיפור – רכיבי מבנה.
4. מנהגים ומצוות – מקורם
במגילה.
5. לסכם את הסיפור – סיכום
סיפור.
6. פרשנויות מיוחדות.

לכל הנושאים ניתן להוסיף אסטרטגיית
שאלת שאלות.

סיפור המגילה לפי גילאים :

1. באמצעות התאמת תמונות – **כיתה א'**.
2. באמצעות רצף משפטים – **כיתה א' – ב'**.
3. באמצעות קלוז עם "מחסן" – **כיתה ב'**.
4. באמצעות בניית רצף של פסקאות – **כיתה ג'**.
5. באמצעות שאלות ותשובות, ובאמצעות התשובות לבנות תמצית – **כיתה ג' – ד'**.
6. קריאת המגילה והדגשת המשפטים העיקריים – **כיתה ה' – ו'**.
7. תמצות הפרקים וכתבת סיכום – **כיתה ה' – ו'**.
8. דיון בבעיות העולות מתוך עיון מעמיק במגילה – **כיתה ה' – ו'**.
9. רלוונטיות המגילה לחיינו – **כל הכיתות**.

לכיתות א'

הציגו תמונות מרכזיות מהמגילה, ולצידן משפטים קצרים שאינם על-פי הסדר. קראו את המשפטים ותנו לתלמידים להתאים תמונה למשפט.

לכיתות ב'

- א. ביצוע הפעולה שניתנה לילדי כיתה א' בכוחות עצמם.
- ב. לקט משפטים הקשורים למגילה שאינם על-פי הסדר. התלמידים יבנו את הסיפור תוך בניית רצף המשפטים.
- ג. לתלמידים ברמה יותר גבוהה – להציע לכתוב בכוחות עצמם.

קטעים מן התפילה

"שושנת יעקב צהלה ושמחה, בראותם יחד תכלת מרדכי:

תשועתם היית לנצח, ותקוותם לכל דור ודור.

להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא ייכלמו לנצח כל החוסים בך.

ארור המן אשר ביקש לאובדי: ברוך מרדכי היהודי.

ארורה זרש אשת מפחידי: ברוכה אסתר בעדי.

וגם חרבונה זכור לטוב!"

(מן התפילה לפורים).

ביאורים:

שושנת יעקב – כינוי לעם ישראל.

תכלת מרדכי – בגדי התכלת שלבש מרדכי, כאות למשרתו הגבוהה במלכות אחשוורוש.

קוויך – המקיים לעזרתך.

לא יבושו ולא ייכלמו – לא יתביישו ולא יתאכזבו.

החוסים בך – הבוטחים בך, הסומכים עליך.

אשר ביקש לאובדי – שרצה להשמיד אותי.

אשת מפחידי – אשת המן, שהפחידה אותי בגזרתו הרעה.

חרבונה זכור לטוב – משרי המלך אחשוורוש. חרבונה הודיע למלך על העץ שהמן הכין לתלות עליו את מרדכי. בכך

הביא לפקודת אחשוורוש לתלות את המן על עץ זה (אסתר ז', ט).

"צל הניסיע וצל הפורקן וצל האפורות וצל התשוצות וצל הנספלות וצל הנחמות
וצל המלחמות, עצית לאבותינו בימי ההם פנאן הנה. פימי מרדכי ואסתר פולסן
הפירה, כעצמד עליהם המן הרע, ביקש להשמיד, להרוק ולאקד את כל היהודים
מנצר וצר זקן, 67 וניש ביום אחד, הפלוס ער לחודש ניס ער, הוא חודש אדר,
ועלם לפנ. ואתה פרחמיק הרסיס הסרת את עצתו וקלקלת את מחסתו והסיסות
לו אמולו פראשו ותלו אותו ואת פניו על הצל. ועצית צימחט נס ופלא ונודה
למח האדול!"

(מן התפילה לפורים).

ביאורים:

פורקן – הצלה, גאולה.

ושלם לבוז – ורכושם לשדוד, לגזול.

סיפור המגילה

לפני שנים רבות מאוד חי בפרס, בעיר שושן הבירה, מלך ושמו אחשוורוש. הוא חי בארמון מפואר עם אשתו, המלכה ושתי, וכל שריו ועבדיו. הוא מלך על מאה עשרים ושבע מדינות.

פעם אחת עשה המלך משתה, וציווה להביא את המלכה ושתי להראות לכל העמים והשרים את יופייה, אך ושתי סירבה לבוא. המלך אחשוורוש כעס עליה מאוד וגירש אותה. יועציו הציעו לו לאסוף את כל הנערות היפות בעיר, והנערה אשר תמצא חן בעיני המלך תמלוך במקום ושתי.

בשושן הבירה גר יהודי ושמו מרדכי. הוא גידל בביתו את בת דודתו אסתר, שהיתה יפה מאוד. הביאו שליחי אחשוורוש גם את אסתר אל ארמון המלך, ומכל הנערות, שהובאו לחצר המלוכה, בחר המלך באסתר ושם על ראשה כתר מלכות.

היה למלך שר אחד, ושמו המן, שהיה השר החשוב ביותר במדינה. הוא היה איש רע, וציווה על כל האנשים להשתחוות לו. כולם עשו כמצוותו ורק מרדכי היהודי לא הסכים. המן הרשע כעס וביקש את רשות המלך אחשוורוש להרוג את כל היהודים. המלך הסכים והמן הפיל פור, הוא הגורל, באיזה יום להרוג ולהשמיד את כל היהודים. יצא הפור על יום י"ג בחודש אדר.

מרדכי סיפר זאת לאסתר והיא התעצבה מאוד, בכתה וצמה שלושה ימים.

הזמינה המלכה אסתר את המלך אחשוורוש ואת המן אל המשתה אשר עשתה, ושם סיפרה למלך על המן המבקש להשמיד את כל היהודים. כעס המלך מאוד וציווה לתלות את המן ואת עשרת בניו על העץ אשר הכין למרדכי.

שלח המלך שליחים לכל מדינות מלכותו וציווה כי לא יגעו לרעה ביהודים, והשמחה היתה רבה מאוד. ומאז, לזכר הפור אשר הפיל המן על היהודים להשמדם, ולזכר היום שהוא אשר הפך מיום אבל ליום טוב, ומיגון לשמחה, חוגגים היהודים בכל שנה בחודש אדר את חג הפורים.

ימי הפורים הם ימי משתה ושמחה, משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים.

(כתבה מורה)

יש להתאים את ההיצע (ניקוד, אותיות, רווחים וכו').

מגילת אסתר

א. רקע לסיפור – משתה אחשוורוש

לפני שנים רבות, אחרי שנחרב בית-המקדש בירושלים, גורשו היהודים מארץ-ישראל, והתפזרו בין העמים.

יהודים גרו גם בעיר שושן הבירה תחת שלטונו של המלך אחשוורוש, מלך פרס ומדי, שמלך מהודו ועד כוש, 127 מדינות.

במלאות שלוש שנים למלכותו קיים המלך משתה (מסיבה) לכל שריו ועבדיו. גם ושתי המלכה ערכה משתה לנשים. כעבור שבעה ימים ביקש המלך השיכור להביא את המלכה ושתי ולהראותה לכל אורחיו, אך המלכה ושתי סירבה לבוא. המלך כעס מאוד, ובעצת שריו ועבדיו החליט לגרש אותה. לאחר שגירש את ושתי, ציווה המלך אחשוורוש על שריו ועבדיו למצוא לו מלכה אחרת, יפה יותר. המשרתים עברו בכל ארצות מלכותו, חיפשו ואספו את כל הנערות היפות לארמון כדי שהמלך יבחר לעצמו את המלכה.

ב. המלך בוחר באסתר למלכה חדשה

בין הנערות היפות שנבחרו היתה גם אסתר היהודייה, נערה יתומה, שגדלה בבית הדוד שלה מרדכי. כשנלקחה אסתר לארמון המלך, ציווה עליה מרדכי היהודי לא לגלות את מוצאה היהודי.

מבין כל הנערות אהב אחשוורוש את אסתר ובחר בה להיות המלכה. מרדכי ישב סמוך לארמון המלך כדי לדעת את שלום אסתר.

יום אחד, ביושבו סמוך לשער הארמון, שמע מרדכי את שני סריסי המלך מתכננים להרוג את אחשוורוש. מרדכי גילה את הדבר לאסתר, היא הזהירה את המלך וכך ניצלו חייו.

ג. המן הרשע – מתכונן להרוג את כל היהודים

למלך אחשוורוש שרים ועבדים, אך ראש השרים והנכבד מכולם היה המן, איש רע ואכזר, שדרש מכל האנשים שיכרעו וישתחוו לפניו. ואכן, כולם כרעו ברך לפניו, רק מרדכי היהודי, דודה של אסתר, סירב להשתחוות לו. המן התרגז מאוד, ומשום כך שנה את כל היהודים. הוא החליט להרוג את כולם ביום אחד. כדי לקבוע את היום המתאים הפיל "פור" – ערך הגרלה בין כל ימות השנה, והגורל נפל על יום י"ג באדר. מכאן השם "פורים" על שם הפור שהפיל המן.

אחרי שהמן קבע את היום, הוא קיבל את אישור המלך להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים, היושבים במדינות המלך אחשוורוש.

משנודע הדבר ליהודים כינס מרדכי את כולם בבתי-הכנסת. הם צמו והתפללו לאלוקים שלושה ימים רצופים, שיציל אותם מידי המן הרשע ומגזירותיו.

ד. אסתר מתכוננת לבוא לפני המלך אחשוורוש

מרדכי ביקש מאסתר המלכה, שתנסה להשפיע על אחשוורוש שיבטל את הגזרה הרעה נגד היהודים. אסתר פחדה לפנות אל המלך, אך הבינה שרק היא יכולה לנסות לשנות את הגזרה. היא התאזרה באומץ-לב, פנתה אל המלך וביקשה לדבר איתו. בבואה אל המלך, מצאה אסתר חן בעיניו. הוא הושיט לה את שרביט הזהב ואמר לה: "מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך, עד חצי המלכות וייתן לך". אסתר ביקשה רק זאת, שהמלך והמן יבוא אל המשתה שהיא עורכת לכבודם בביתה. המן שמח מאוד על הכבוד שנפל בחלקו, שהוזמן לבית המלכה, אך בצאתו מהארמון, בראותו את מרדכי בשער המלך, שאיננו משתחוה לו, התמלא זעם וחימה. הוא מיהר אל ביתו וסיפר לזרש אשתו ולעשרת ילדיו על הכבוד שנפל בחלקו, אך הכבוד איננו שווה לו, כל עוד מרדכי איננו משתחוה לו. אז הציעו בני משפחתו לבנות עץ גבוה ולתלות עליו את מרדכי היהודי. העצה שימחה את המן.

ה. בלילה ההוא נדדה שנת המלך

בלילה ההוא נדדה שנת המלך, הוא ציווה על משרתיו לקרוא לפניו מתוך ספר הזיכרונות. הקטע שהוקרא לפניו היה הסיפור המתאר איך הציל מרדכי היהודי את המלך ממוות. זה קרה כאשר מרדכי היהודי גילה למלך אחשוורוש כי בגתן ותרש ביקשו להורגו. עתה נזכר המלך כי עדיין לא הודה למרדכי, ולא נתן לו שום פרס על שהציל את חייו.

המלך קרא להמן ושאל אותו: "מה לעשות לאיש אשר המלך חפץ ביקרו?". המן היה בטוח שהמלך מתכוון אליו, לכן הציע שילבישו אותו בבגדי מלכות וירכיבו אותו על סוס המלך ברחובות שושן עיר הבירה, ואחד משרי המלך יוליך את הסוס ויקרא לפניו: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו!".

ו. מפלת המן

אז אמר המלך להמן שימהר וייקח את הלבוש ואת הסוס ויעשה כך למרדכי היהודי היושב בשער הארמון. המן הלביש את מרדכי היהודי בבגדי מלכות, הרכיב אותו בחוצות העיר וקרא לפניו: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו".

לאחר שהרכיב המן את מרדכי בחוצות העיר חזר לביתו: "והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש". המן סיפר לבניו ולזרש אשתו כל מה שקרה לו, והם אמרו לו: "מה שקרה לך עכשיו עם מרדכי היהודי הוא סימן למה שיקרה לך בעתיד" כי נפול תיפול לפניו.

ז. משתה אסתר המלכה

המלך אחשוורוש והמן באו אל משתה אסתר המלכה. לאחר שהמלך שתה ואכל אמר לאסתר: "מה שאלתך אסתר המלכה ותינתן לך, ומה בקשתך עד חצי המלכות ותיעש". אסתר המלכה ענתה: "תינתן

לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי" – אסתר סיפרה למלך על הגזרה של המן הרשע להרוג ולהשמיד את כל היהודים. עתה גילתה לו שהיא אכן יהודייה, ומשום כך נידונה למות יחד עם אחיה היהודים. כששמע זאת המלך כעס מאוד ושאל: "מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן?" – ענתה אסתר: "איש צר ואויב המן הרע הזה!" – המן נבהל מאוד מדברי אסתר ומתגובת המלך, ואכן מיד ציווה המלך לתלות את המן הרשע על העץ אשר הכין למרדכי היהודי.

ח. הצלת היהודים

לאחר הדברים האלה גילתה אסתר למלך את קרבנו של מרדכי אליה. "ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי". ומרדכי נעשה למשנה למלך. אסתר הוסיפה והתחננה לפני המלך שיבטל את הגזרה הרעה להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים בכל מדינות המלך אחשוורוש, והמלך אמר למרדכי לכתוב פקודה חדשה ולחתום בטבעת המלך. בפקודה החדשה תינתן רשות לכל היהודים לעמוד על נפשם, להרוג את מי שינסה להרוג אותם ולהתנקם באויביהם. כך הפך היום הרע, שבו רצה המן להרוג ולהשמיד את כל היהודים, ליום שמחה וששון. "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות... ועטרת זהב". "והעיר שושן צהלה ושמחה: ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". מאז, נוהגים בכל שנה ב-י"ד – ט"ו באדר, לחגוג את חג הפורים בדיוק בתאריך שבו התהפך הכול: "מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

כתבה מורה

משימה

בעמ' 242 מופיע מאמר על חג הפורים. ענו על השאלות, בנו תמצית מהתשובות והפכו את התמצית לסיכום.

1. מי היה אחשוורוש ועל מי שלט?

---

2. מי היה המן?

---

3. מה היתה גזרת המן?

---

4. מי היתה אסתר וכיצד הגיעה לבית המלך?

---

5. מי הציל את היהודים מגזרת המן ובאיזו דרך?

---

6. מה קרה להמן ולבני משפחתו?

סיכום

פתיח במגילת אסתר מתואר הנס שאירע ליהודים בימי המלך אחשוורוש, מלך פרס ומדי.

(תמצית
התשובות על
השאלות
ברצף)

סיום לזכר הנס וביטול הגזרה להשמיד את היהודים חוגגים את חג הפורים ביום י"ד באדר.

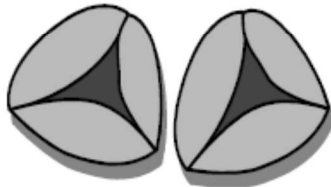

מצוות פורים

משתה ושמחה

משנכנס אדר מרבים בשמחה. מצווה לערוך בפורים סעודה חגיגית מיוחדת, הכוללת מטעמים רבים ומשקאות, ומצווה להרבות בשתיית יין, כי היין משמח לבב אנוש. שתיית היין בפורים היא חובה מפני שהנס אשר נעשה לישראל בימי אחשוורוש תוך כדי משתה נעשה, והשתייה באה להזכיר נס גדול זה.

מתנות לאביונים

מתנות לאביונים – מצווה לתת בפורים ומתנות לאביונים. נהוג לתת דברי מאכל ומשקה או דברים שנקנים בכסף. יש לתת את המתנות לעניים כך שיספיקו ליהנות מהם עוד בפורים.

כל הכיתה מחליטה כיצד תקיים את המצוות.

מצוות עיקריות לחג הפורים:

1. קריאה במגילה (מקרא מגילה).
2. משתה ושמחה.
3. משלוח מנות איש לרעהו.
4. מתנות לאביונים.

מקרא מגילה

זו המצווה החשובה ביותר בחג. הכול חייבים לשמוע את קריאת מגילת אסתר: אנשים, נשים וילדים, הן בליל פורים והן ביום שלמחרת. מצווה היא לקרוא את המגילה בציבור ובבית הכנסת מפני שכך יש יותר פרסום לנס. בשעת קריאת המגילה, כאשר מוזכר שמו של המן, נוהגים לדפוק בשולחן או לרקוע ברגליים, והילדים – רועשים ברעשנים ובכלי הקשה שונים.

משלוח מנות

"לעשות אותם ימי שמחה ומשתה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" (מגילת אסתר ט', 22). משלוח מנות – על יסוד הדברים האלה, הכתובים במגילה, נפוץ המנהג בכל קהילות ישראל לשלוח מנות איש לרעהו. מקובל לשלוח לפחות שתי מנות לאיש אחד, וכל המרבה הרי זה משובח. נוהגים לשלוח לכבוד פורים מיני מאפה ודברי מתיקה, עוגות ממולאות פרג ודבש, פירות, יין ושאר משקאות.

קראו את הערך האנציקלופדי בנושא פורים, ובנו ת.ז. לחג.

חג פורים – ת.ז.

תעודת זהות של החג	סיפור החג	מנהגים ומצוות	דמויות מסיפור המגילה
<u>שם החג:</u>			
<u>משמעות השם:</u>			
<u>מועד:</u>			
<u>מקור החג:</u>			

מבנה סיפור המגילה

מקום ההתרחשות

הזמן

הדמויות המשתתפות

הבעיה

פתרון הבעיה

בעזרת המבנה ניתן לסכם את הסיפור.

